

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre páston
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL.
LAPTULAJDÓSNOK.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Uj politika — uj választójog.

Irta: **Dr Kunfi Zsigmond.**

Nép, állam, képviselőház egyaránt új politikát kíván. De új politikát, nem pedig a régi politikának új emberek által való folytatását. Uj politikát, a mely nem jöhet másképp a világra, mint új társadalmi osztályok politikájának egyenlő feltételek között végbemenő mérközése útján. A választójog problémájának megoldása nem lehet az, hogy új emberek legyenek képviselőkké, hogy új szavazók legyenek: mindezek nem céljai a demokratikus politikának és nem orvosszerei a magyar politika nagy bajainak. Sok új szavazót teremteni, de olyan feltételek alá állítani őket, hogy a sok új szavazó csak úgy szavazhasson, mint a kevés régi, vagy pedig néhány százezer eddig kizárt állampolgárnak okosan és óvatosan megrostálva megadni a választójogot, azzal a biztos hittel és azzal a szándékkal, hogy számuk tulkicsiny ahhoz, hogy a politika eddigi menetén változtathassanak, mindez szemfényvesztés, az igazi kérdés megkerülése és olyan megoldás, a mely rosszabb a mai állapotnál.

A munkásosztályra nézve kívánatosabb a mai tarthatatlan helyzet fennmaradása, a melynek visszaélései magukban hordják közeli bukásának minden tényezőjét, mint egy olyan tessék-lássék reform, a mely nem változtat a képviselőház egyetemének összetételén, az osztályok erőviszonyain. Semmi jelentőséget sem tulajdoníthatna továbbá a munkásság egy olyan választójogi reformnak, a mely akármilyen mesterséges körök segítségével az ipari munkásság egy részét: mondjuk a szociáldemokrata pártot parlamenti képviselőhöz juttatná.

Az ország nagy bajainak javulását csak abban az esetben lehet várni, ha a nép egyetemét ruházza fel a törvény választójoggal és ha az összes képviselők a népszavazatok ellenőrzése alá és ennél fogva tőlük függő viszonyba kerülnek, s csak az jelentheti az állam számára is a választójognak elfogadható megoldását.

A nép és állam érdekeit csak a teljes demokratikus reform szolgálja, mert csak ez adja meg az államnak az egész nép ereje fölött való rendelkezést, de viszont csakis ez szolgálhat biztosítékul arra nézve, hogy az állam ezt a nagy erőt valóban a nép érdekében használja fel, éppen ezért a korlátlan általános és egyenlő szavazati jog felel meg leginkább a nép érdekeinek, mert nem zár ki a jogok gyakorlatából és a vele összekapcsolt politikai és gazdasági előnyökből senkit, vagyonos és vagyontalan, mint legalább jogokban egyenlő jelennek meg e törvényhozó akarat kifejezésénél.

Az általános választójog nem igaztalan a vagyonos osztályokkal szemben sem, mert hiszen nekik is megadja azt a jogot, a mit a szegényeknek és vagyontalanoknak megad, azzal a különbséggel, hogy nekik vagyoni és kulturális fegyvereik lehetővé teszik ezen jognak jobban való kihasználását. Ellenben az általános és egyenlő választójog az egyetlen, a mely a vagyontalan osztályokkal szemben nem igazságtalan.

Abba a haszontalan és jórészt rosszakaratu vitába, a melyet a választójog általánosságának fogalma körül folytatnak, nem is igen érdemes beleszólni. Azok a konzervatív írók és politikusok, akik ezt a kérdést felvetették így okoskodnak: valamilyen korlátja a választójognak mindenütt van, tehát általános választójog tulajdonképpen nem is létezik, mert mihelyt korlátozva van a választójog, akkor már megszűnt általános is lenni. Csak hogy az általános választójog nem egy bölcseleti fogalom, hanem politikai tény, a melynek igen világos és szabatos értelme és tartalma van.

Ha a politikai tudósok és jogászok veszekednek is egymás között, hogy mi az általánosság igazi értelme, az élet és köztudat tisztában van vele és nem is ér rá a választójog kérdésének megoldásával addig várni, a míg ezek a jogászviták befejeződtek.

Általános választójog tulajdonképpen ez: minden felnőtt ember azon joga, hogy törvényhozókat, képviselőket választhasson. A mikor általános választójogról beszélnek, akkor az egész művelt világ közmegegyezése és köztudománya az egyenlő választójogot is beleérti ebbe a jelszóba. Csak a magyar politikusok egy részének ázsiai gondolkozásmódja és még amolyanabb erkölcsi és tisztességi érzése miatt kell ma annak, a ki az általános választójogról beszél, külön is kiemelnie, hogy az általános választójog fogalmának az egyenlőség és a titkos szavazás szükségképeni velejárója.

A reakciós gondolkodásmódnak legjellemzőbb vonása az, hogy a napban is a napfoltokat látja, hogy szabadságban csak a vele való visszaélés lehetőségeire figyel, hogy a jogok kiterjesztésénél nagyobb gondja az egyidejű korlátozás is, pedig a szabadság általában, a választójogi demokraciának és vele a politikának megvan az a nagyszerű tulajdonsága, hogy mikép Achilles lándzsája, úgy ez is maga gyógyítja azokat a sebeket, a mikel üt.

— **Bolgárkertész Székelyudvarhelyt.** Csodálatos nem törődömség, szűkös látókör kellett ahhoz, hogy a Nagy-küküllő folyó partján elterülő Székelyudvarhelyt a bolgárkertész oly lassan tud megvalósulás felé haladni. Ez a kétségtelenül legjövendőbb gazdasági foglalkozás nálunk — ugyszólván — parlagon hever. Pedig hát a Küküllő mellett elterülő összes községekben, a folyó partján, hatalmas bolgárrendszertű gazdálkodást lehetne folytatni. Erre kellene hatnia az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltségnek teljes erejével. Viszont a vármegyei gazdasági egyesületnek sem volna szabad ezt az esznet pillanatnyira is figyelmen kívül hagynia. Azért jutott eszünkbe ez a kétségtelenül megfontolást igénylő kérdés fölvetése, mert — mint örömmel értesülünk — Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter Gál Imre székelyudvarhelyi állami tanítót, államköltségen tanulmányútra küldötte Balatonlellére, az ottani állami bolgárkertészeti tanulmányozására. Másfelől pedig úgy halljuk, hogy Gotthárd János polgármester biztató ígéretet tett a Székelyudvarhelyt berendezendő bolgárkertészeti alkalmas helyének kijelölése tárgyában. Ezt a helyet a barompiactéren felül, a Klein-cég által birt négy holdnyi területen szemelték ki, közvetlen a Küküllő partján. Itt rendezik be a gazdasági ismétlőiskolások bolgárkertészeti, mely e téren a vármegye valóságos mintagazdasága lesz. Csak előre! Teremtünk új életet, több jövedelmet a székelységnek. Használjuk ki az Isten adta természeti kincseshányaink előnyeit.

küllő mellett elterülő összes községekben, a folyó partján, hatalmas bolgárrendszertű gazdálkodást lehetne folytatni. Erre kellene hatnia az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltségnek teljes erejével. Viszont a vármegyei gazdasági egyesületnek sem volna szabad ezt az esznet pillanatnyira is figyelmen kívül hagynia. Azért jutott eszünkbe ez a kétségtelenül megfontolást igénylő kérdés fölvetése, mert — mint örömmel értesülünk — Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter Gál Imre székelyudvarhelyi állami tanítót, államköltségen tanulmányútra küldötte Balatonlellére, az ottani állami bolgárkertészeti tanulmányozására. Másfelől pedig úgy halljuk, hogy Gotthárd János polgármester biztató ígéretet tett a Székelyudvarhelyt berendezendő bolgárkertészeti alkalmas helyének kijelölése tárgyában. Ezt a helyet a barompiactéren felül, a Klein-cég által birt négy holdnyi területen szemelték ki, közvetlen a Küküllő partján. Itt rendezik be a gazdasági ismétlőiskolások bolgárkertészeti, mely e téren a vármegye valóságos mintagazdasága lesz. Csak előre! Teremtünk új életet, több jövedelmet a székelységnek. Használjuk ki az Isten adta természeti kincseshányaink előnyeit.

Bizalom a bukott kormány iránt.

Megfelelő hasonlósággal tüzte ki Haller János gróf főispán „szóbeli megbízása folytán“ Marostorda és Udvarhely vármegye alispánja a törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyűlését, mely Marosvásárhelyt e hó 19-én és Székelyudvarhelyt 21-én d. e. 10 órakor lesz. Atárgysorozat szóról-szóra, betűről-betűre ugyanaz: „a jelenlegi rendkívüli s a nemzetre válságos politikai helyzettel kapcsolatos indítvány“. Csupán az indítványozók neve más. Ott Csongvay Lajos, báró Bálint József, Köllő Ignác és társai; itt id. báró Daniel Lajos és társai az indítványozók.

A közgyűlési meghívót, mint gyászjelentést, úgy kezeli a Marosvásárhelyt megjelenő „Ellenőr“ című lapársunk. Gyászkeretbe foglalta; jelölül annak, hogy a függetlenségi elveiről híres Marostorda kesereg a Khuen kormány bukása miatt.

Vajjon mire való ez a kikényszerített műbizalom — ott és itt!?

Jezus Krisztus feltámasztotta ugyan a megsejnyvedett Lázárt sirjából, mert ő Isten fia volt. Azonban a bukott kormányok sorsa egészen más lapra tartozik. A mungók hatalma megtört és cseppet sem alkalmas halottak feltámasztására...

Vajjon ki hiszi el azt, hogy a törvényhatósági bizottságok minden egyes tagja önként, kényszer, félelem nélkül adja — a jeleni viszonyok mellett — bizalmi nyilatkozatát a bukott kormány feltámasztásához? Hiszen csak a vak nem látja: miként parancsolják össze az ilyen és ezekhez hasonló közgyűléseket — szóbeli megbízásra.

Budápesten előkészítették a határozatgyárosok a szöveget, sokszorosították és elküldötték a főispánoknak aláíratás végett. Mi nek farsasztják a bizottsági tagokat? Gyorsabb lett volna a szállítás, ha egyszerűen a

főispánok irták volna alá; ráülvén az alispáni példányomót — disznok. Így sokkal körülményesebb a munka. De az értéke — ugyanaz.

Bukott kormányt feltámasztani — igen nehéz dolog...

Az én kis fiamhoz.

Írta: Nagy György.

Raborságban több egy zsellérel!...
Tünődöm kis ágyad fölött,
Milyen sors vár rád szittya tarlón,
Acélcsoppság, párduckölyök!

Ha apád lelke lobban benned,
Ha véred tüzes fergeteg,
A boldogságnak pillangóját
Itt nagy hiába kergeted.

A magyar rétnek nincs virága,
Ha nyilt is néha-néha az,
Véres kéz tépte ki tövestül...
Itt négyszázéve nincs tavasz!

Itt négyszázéve nincs szabadság,
Itt négyszázéve bus a dal,
A magyar vérnek, kardnak földje,
Már négyszázéve ravatal.

Ravatalon a szabadságunk,
A kuruc kard, az őz paizs,
S akad magyar ravatal! rakni
S akad a hullarablásra is.

Azoké itten minden élet,
Övék az örömmüzenet,
Kik nemzetüknek sírját ássák,
Kik halálhymnuszt zengenek.

Van még néhány keserű könnyű,
Acélos öklü, bus magyar,
Ki holtan is a szabadságért
Halálig harcolni akar.

Ezeké itten minden átok,
Övék a könny, a kín, kár,
Ezeken csattan minden ostor,
S rájuk börtön, bitófa vár.

Acélcsoppság! Vélaszthatól most,
Arató légy-e vagy vető,
Aratsz-e a szent ravatalról,
Vagy vetsz, hogy nőjön új mező?

Ha hinném, hogy a hullarablók
Örökségét választanád,
Ezer élet élne benned
Megfojtaná mind az apád.

Utazás egy telep- engedély körül.

Előre becsátom, hogy Cseh Lipót urat nem ismerem. Tehát semmi okom sincs és nem is lehet személyvel foglalkozni. Nem is ez a szándékom s ha a nevét emlitem, azt csak az elmondandó közérdekű eset teszi szükségessé.

Mielőtt tovább mennék, megemlítem azonban, hogy Cseh Lipót ur igen jómódu fakeskedő lehet. Fatelepe van ugyanis Brassóban, Székelyudvarhelyt, Székelykeresztúron és Erzsébetvárosban. Tehát anyagi tekintetben jól bírja magát. Szóval pénzes ember, aki ennél fogva — úgy látszik — nagyon befolyásos. Mert hát régi közmondás, hogy pénz beszél és a kutya ugat...

Cseh Lipót ur — ha jól tudom — még mult évi május havában fatelepet, fakeskedést nyitott Székelyudvarhelyt a Pethlen-utca 69. sz. alatt. És fatelepet megnyitotta nélkül, hogy az ipartörvény 25. §-ában irt telepengedélyt előbb kieszközölte volna. E tényéért az illetékes hatóság már háromszor megbüntette kisebb-nagyobb összegekkel, de azt Cseh ur fel sem vette.

Jól megy az üzlet s mit a réven vesz-

tett, a vámon bőségesen kinyerte. 50, 100 vagy 200 K egy ilyen gazdag embernek oly csekélység, hogy azt még a labjija zsebéből is könnyű szerrel kirázza. Ilyen csekély pénz-büntetésekért a jó üzleteket elszaksztani, csak oktalanság lenne. Cseh ur tehát csak azért is folytatta és ma is folytatja üzletét — engedély nélkül...

Fittyet hányt a hatóságnak és még inkább a tűzveszélyes, tulzsufolt raktár miatt folyton rettegő szomszédságnak. Vigan vásárolta és vásárolja a fat s toronymagasságra rakatta az anyagokat.

Ezzel szemben a hatóság mindössze a legenyhébb pénzbüntetést szabta ki, de az ipartörvény 158. §-ának b) pontjában körülírt és 200 K-tól 600 K-ig terjedhető büntetéssel sújtható cselekmény miatt — az üzlet folytatásától maig sem tiltotta el. Noha ezt a hivatkozott törvény 161. § a világosan előírja.

Mellekesen megjegyezve — nem régen fordult elő, hogy egyik helybeli iparos polgárt a megélhetését egyedül biztosító mesterségének folytatásától ugyanez a hatóság eltiltotta. De hát ez csak egy ősidőtől itt élő, a közterhek súlya alatt megroppant szegény ember volt...

Cseh Lipót ur telep engedélyes ügyét az alispán és a kereskedelemügyi minisztérium is valószínűleg behatóan ismeri. Hiszen a csekély büntetések ellen s az engedély nélkül való üzletfolytatás beszüntetése miatt, többször felebbezések történtek.

A telepengedélyt illetőleg pedig a kereskedelemügyi miniszter az I—II. foku véghatározatokat, a szomszédság közbe lépése folytán megsemmisítette s most — hírszerint — e hó 29-ikére az I. foku iparhatóság új eljárást tűzött ki.

Kíváncsian várjuk az eredményt, hogy vajjon a százezrekkel bíró fakeskedőknek sikerül-e majd egy egész városrész lakosságát tűzveszélyes, engedély nélküli üzlettelepével folytonos félelemben tartani, avagy a hatóság az egyedül helyes, méltányos álláspontra lépve, kérelmével elutasítja!?

Most bővebben és behatóbban nem akarok az ügy más oldalával foglalkozni. Eleget tartottam a közvélemény figyelmét e feltétlenül általános kérdésre terelni. Amnyit azonban hangsúlyozok, hogy a B thien-utca 69. sz. alatti telken eddig soha faraktár nem volt és a szomszédság állandó veszedelme nélkül, a közérdek határozott kárára — ezután sem lehet. BANKETT.

HÍREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendíthetetlen előharcosa volt 17 esztendőn át a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaéléstől lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpítették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törték, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztetek, a megsejényenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belől követett irányja lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván.

— Gróf Majláth erdélyi püspök Székelyudvarhelyre érkezett. Az ifjuság gyóntatását és bérmlását végzi és résztvesz az oltáregylet mai estélyén.

— Az én kis fiamhoz. E címen közöljük Dr Nagy György, a „Magyar Köztársaság“ szerkesztőjének kis fiához írt versét, mely lapja legújabb számában jelent meg. A „Magyar Köztársaság“ e hó 14-iki száma újra közli „Kossuth Lajos országa“ c. cikkét, melyet a szegedi ügyészség bevádolt és a mely felett február 19-én az esküdszék egyhangulag felmentő ítéletet hozott. Ezen kívül Dr Szánthó György, Dr Wagner Károly, Dr Kalmár Antal, Szabolcska Mihály költőpap irtak értékes dolgozatokat a márciusi füzetbe, mely Dr Nagy György február 19-én elmondott védőbeszédét is egész terjedelmében közli. E politikai folyóirat Hódmezővásárhelyt jelenik meg s az előfizetési ár felelve 5 K

— Március 15-ikét a jövő nemzedék hazafias bölcsei: az iskolák és Székelyudvarhely város polgársága is méltóképen megünnepele. D. u 4 órakor a Budapest-szálló színházterme zsufolásig megtelt közönséggel s a már közölt műsor szerint, általános nagy lelkesedés közt folyt le a polgárság ünneplése. Este Barkóczy Albert Hungária vendéglőjében társasvacsera volt. Itt Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző, a Székely Dalegylet érdemes elnöke üdvözölte Szenterszébeli Szakáts Péter székely kamarai titkárt, az ünnepegy szónokát. Erre Szakáts megköszönve a kitüntető bizalmat és ovációt, Dr Valentsik Ferenc függetlenségi képviselőt köszöntötte fel, mint a népjogok rendíthetetlen harcosát. Dr Valentsik gyönyörű, állandóan gyújtó hatású beszédet mondott s kijelentette, hogy addig meg nem áll a függetlenségi párt, míg azok a magasztos eszmék, melyekért zászlót bontottak és a melyek mellett eddig is példás egyetértéssel kitarítottak, diadalra nem jutottak. Szünni nem akaró lelkes éljenzés kísérte szavait, melyek újabb szent fogadásra hangolták a polgárságot, hogy a nemzet jogaiért becsületesen küzdőket támogolja a hatalom minden eszközeivel szemben. Fokozottan mondott még Benedek Géza kamarai tag, Bálint József jogszigorló, ki a Horváth József karnagy kiváló vezetésével működő Székely Dalegyletet éllette. A társaság sokáig a legjobb hangulatban együtt volt.

— Szabad lyceum. Az ipari munkások szabad lyceumán vasárnap délután Szabó Dezső főreáliskolai tanár tartott igen tanulmányos, értékes előadást: A szocializmus alapelveiről. A nagy figyelemmel és élénk érdeklődéssel hallgatott előadás, a jelen ciklusban a 12-ik és így az utolsó volt. Végeztével Helzdörfer Márton cipész-segédnek, aki az Orbán, Nagy és Tamás cégnél egyfolytában 20 év óta dolgozik, Benedek Géza kamarai tag lelkes beszéd kíséretében adta át a kereskedelmi miniszter 100 koronás jutalomdíját és elismerő oklevelét. A kitüntetett cipész-segéd meghatva mondott köszönetet a kitüntető jutalmazásáért. Ezután Gyerkes Mihály biz. jegyző mondott köszönetet az előadónak és lelkesítő beszéddel zárta be a lyceum 1911—1912. évi működését. A 150 főnyi közönség ezután a Szózatot énekelte el.

— Műsoros estély a főgimnáziumban. A székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium „Mária-Kongregáció“-ja folyó hó 25-én (hétfőn) este hat órakor a gimnázium dísztermében könyvtára javára műsoros estélyt rendez, melyre a nagyérdemű közönséget ezennel tisztelettel meghívja a rendezőség. A műsört a jövő számban tesszük közzé.

— Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok március 17-én Zalatna, 18-án Bolkács, Boncehida, Kissink, Radnót, 19-én Csikszentdomos, Egerbegy, Göresön, Magyargyerőmonostor, Mártontelke, Miklóstelke, Nagypold, Parajd, Vajdaháza, Vajdakamarás, 20-án Brád Uzon, Zám, 21-én Bögöz, Erdőszentgyörgy

— **Színészet — akadály nélkül.** Sükdörd Miklós, a Budapest-szálló bérlője tegnap a „Székely-Udvarhely” szerkesztőségében kijelentette, hogy a színháztermét bármely színházterületnek napi 30 K-ért, úgy mint eddig is, átadja. Multkor állásfoglalása csupán Baranya Ferenc színházi titkárral szemben történt. Vasárnapokon szintén adja a termét, de e hó 17-ikére és 23-ikára már korábban le volt foglalva. Az alispán által összehívott értekezletet tehát nem tartották meg.

— **A szegény tanulók taneszközeinek beszerzésére** e hó 23-án (szombaton) a Budapest-szálló színháztermében táncsal egybekötött műsoros estélyt rendez a székelyudvarhelyi állami elemi leányiskola. Az estély kezdete pont 7 órakor lesz. Műsor után 50 drb tárgyat — részben kézimunkát — fognak kisorsolni. Egy sorsjegy ára 20 fillér.

— **Az alispán „interencziója”.** Mégis csak derék egy fiú a mi alispánunk. A miniszterekkel csak amúgy „interenczió”-zik Közlebről is — mint az agyon pártolt felhivatalos nagy mellel és hosszú lábbal-hirdeti — az alispán „interencziójára” (vajjon, micsoda szó ez?) a kereskedelemügyi miniszter a Kökereszt-tért rendezte. Most pedig ugyanott a Varga-patak hidját fogja újra-építtetni a közuti költségvetés keretében. Tehát lesz vas- vagy vasbeton felszerkezettü hidunk — „ajándékban”. Mi ennek csak örvendeni tudunk és elismeréssel írjuk az alispán javára; habár sokkal jobban szeretnénk, ha ilyesmikért a város polgármesterét dicsérhetnők. De hogy ez nem így van, hát erről — mi igazán nem tehetünk. Fődolog, hogy a helytelen gazdálkodás miatt agyon pótdózott város érdekeiben valaki valamit tegyen. Nem bánjuk mi aztán, ha akár az alispán „interencziójára”, intercessiójára vagy — jó magyar szóval mondva — közbenjárására történik is ez. Csak fáj az „ajándék” szó, mert minden adófizető polgár érzi, hogy nagyon, igen drágán megfizetjük azt a rettenetesen rossz rendszert, mely városi gazdálkodás néven ismeretes. Ezen segítsen az alispán ur — ha tud — és akkor városunk nem szorul majd — ajándékra...

— **Csak Mauthner-féle magvakat** vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vetők kárára lehetséges.

— **Európára szóló feláru menetjegy.** Nehezen adták meg a magyar tanítóknak a feláru menetjegy-kedvezményt, mert hát ez gazdasági kérdés is az országra nézve. Ellenben a magyar állam semmit sem veszítene, ha külföldön is feláru jeggyel utazhatnának tanítóink, mint a művelt államok pedagógusai. A nyugati államok ugyanis szerződéses viszonyban állanak egymással, melynek értelmében idegen országok tanítói is féljegyven utazhatnak. Nálunk, ahol a tanító-ság érdekeivel semmiféle törődik a hatalom, nem is csodáljuk, hogy a kulturálmok példája nem talál követésre. Jó lenne, ha a VII. egyetemes gyűlés tárgyai közé vennék ennek követelését is.

— **Disztorna.** A székelyudvarhelyi ref. kollegium ifjúságának tornaköre e hó 24-én d. u. 5 órakor az intézet tornaesernakában disztornát rendez, amelyre a t. közönséget ezuton hívja meg a rendezőség. A műsor hat pontból áll.

— **Hazai beszerzési források új címtára.** A székelyföldi keresk. és iparkamara tudatja, hogy a „Hazai ipari beszerzési források” c. címtár III. kiadása a napokban megjelent. A címtár ára 2 korona. Megrendelhető a m. kir. kereskedelmi muzeumnál (Budapest, V. Akadémia-utca 3.)

— **Virágok cukrosvizben.** Ujabb megállapították, hogy a virágokat nem sósvizben, mint ahogy a régi házi recept szól, hanem cukrosvizben lehet legtovább eltartani. Hogy a hatás tökéletes legyen, meglehetősen sok cukrot kell a vízbe tenni. A virágok életképességére nem egy formán hat a cukor. A rózsáknál például a 7—10 százalékos oldat a leghatásosabb, a violánál azonban már 14 százalékos, a krizantémnál pedig 15—17 százalékos oldat kell. A szegfü 10—15 százalékos oldatban tenyészik a legjobban. A cukrosvizben eltartott virágok bimbói gyorsabban fejlődnek és a virágok nagyobbak. Bizonyos virágok, mint pl. az orgona, pelárgónia és lilium nem tűrik a cukrot és közönséges vízben tenyészik a legjobban.

— **Közlekedési akadály az állami uton.** Több oldalról panaszzolják, hogy a vasuti átlomás közelében, a Cseh Lipót engedély nélkül üzött fakereskedésével szemben, nagyon gyakran megtörténik, hogy az állami uton a közlekedés fennakad. Ilyen eset fordult elő e hó 13-án is, mikor a délutáni vonat meérkezett. Egy 16—20 méter hosszú faragott fával rakott szekér, mely a nevezett fatelepre akart bejutni, hosszú időn át elzárta a közlekedést annyira, hogy a mintegy 40—50 összetorlódot vásáros szekeret feltartóztatta. A vonaton érkező közönséget a bérkocsik csakis a gyalogjárón tudták nagy nehezen és a felfordulástól való félelmek között beszállítani. Aki pedig így nem akart a városba bejutni, annak jó ideig várnia kellett, míg az akadályt képező fászekér Cseh ur engedély nélküli fatelepére bevonul — az amugyis szűkterü helyről. Vajjon mit szól mindezekhez az államépítészeti hivatal? Vajjon a közlekedési akadály nem volt? Ezt mi megmondani nem tudjuk, mert a közigazgatási ülésekre csupán azoknak szabad elmenni, akiket a mostani főispáni nagyhatalom jónak lát. A törvény és miniszteri rendelet betartása nálunk némelyekre, de különösen a főispánra nézve — csak irka-firka, úgy látszik. Vajjon meddig tart még ez az állapot!? Reményünk van reá, hogy sokáig már nem húzódnak.

— **A kerétszet csodája.** Sokat irtak már a kerétszet csodás fejlődéséről, sokat olvastunk a J. pán kertész-művészetnek bálmatos tőkélyéről. De mindezek nagyobbrészt inkább csak a szemnek, a gyönyörűségnek szolgáltak. Most egy újabb s a gyakorlati életnek kiszámíthatlan hasznót hajtó diadalról vetünk tudomást. Ez az esemény Buding Adolf billédi birtokos érdeme. Hosszas fáradozás után sikerült neki egy olyan diófajt nemesíteni, amely korszakalkotó a kerétszet terén. Ez az új gyümölcsfaj a fürtös diófa. Gazdasági előnye az, hogy a fán termő fürtök, melyek mindegyikén öt dió van, majdnem olyan sűrűségben nőnek, mint a rendes dió-hajtások, tehát egy fa — azt is tekintve, hogy a fürtön levő gyümölcsök megfelelő nagyok — ötszörösét termi egy közönséges diófának. Ez az eredmény óriási szenzációt keltett, s hogy a távolabb lakó érdeklődők, minden kétely alól mentve legyenek, Buding Adolf nagybirtokos ezt a fényes kertészeti eredményt 1904. év szeptember 12-én 76. ügyszámu közjegyzői okirattal is hitelesítette. Az azóta lefolyt években 16 diós fürtök is termettek kertjében. Elégge nem ajánlhatjuk ezt a t. c. közönségnek, kiváltképen azoknak, a ki a kertjét szereti. A tavasszal kiadható 4—5—6 éves csemeték közül még van egy korlátolt készlet, melyet Billéden (Torontálmegyében) rendelheti meg a tulajdonos Buding Adolfnál. A fa gyors növéseül, teljesen télálló, gyönyörű árnyéku és gazdaságilag kiszámíthatatlan hasznu.

— **Székelyek „piquenique”-je.** Hiába no! Fránya módon haladunk; habár az a bizonyos szomorú emlékü „haladó-párt” most más néven is akar kuruckodni. Felsősfal-

ván — laptársunk szerint — már nem is batyubált, kosaras mulatságot, hanem egyenesen franciául: „piquenique”-t rendeznek — még pedig pálinkával. Ez aztán olyan nevezetességgé fejlődött, hogy még „Bertalan” is „pofot kap” ott és ezt — ismét laptársunk szerint — vagy Parajdi Márton, vagy Parajdi János, esetleg Száraz Lajos adhatta. Hát nem nagyszerű „piquenique” az ilyen Felsősfalván!? Szózzák ott az embereket nyakra-főre! Nem hiába közel van a „sómalom”, mely a milliós banknak is oly sok pénzt öröl...

— **Értesítés.** Tisztelettel szives tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinék saját érdekében ajánlom szives megtekintését szűkségei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **A gazdasági munkások biztosítása.** A Politikai Hiradó jelentése szerint a gazdasági munkásbiztosítás életbeléptetésére vonatkozó rendeletet március hó 15-én bocsátották ki. Az új törvény az eddigievel sokkal kedvezőbb nyugdíjbiztosítást nyújt a falu népének. Lehetségé teszi a belépést bármily korban levőknek és 65 éves korban feltétlenül nyugdíjban részesül mindeki. A teljes nyugdíj évi 240 korona lesz. A baleseti segélyeket ugyanoly mértékben szabja meg, mint az ipari munkásoknál (240 koronára rug) s az árvákról is gondoskodik. A kötelező balesetbiztosítás eddigi díját nem emeli, az önkéntes biztosítás díját pedig leszállítja. A kötelező balesetbiztosítás eddigi körét az új törvény továbbra is meghagyja, de elosztja a gépmunkások biztosítása körül panasz tárgyát képezett bizonytalanságot, a mikor világosan kimondja, hogy minden gazdasági gép tulajdonosa, bárminő gazdasági gépe mellett dolgozó összes gépmunkásokat (a kiegészített gépezet kivételével) még abban az esetben is az Országos Gazdasági Munkás és Cselédségélypénztárnál köteles biztosítani, ha a gépevel, mint vállalkozó másnak gazdaságában végezteti munkát.

— **Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek** szines képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerszertelemben Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt. Angyali kenyér, Igazi égi manna, Mária virágos kertje, A szerelem szent szövetsége, Vezérszillag stb. A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kötésig, minden izlésnek megfelelő imakönyvek érkeztek. Ajánljuk a főt. papság és a jóindulatu hívek figyelmébe. Alkalmi és ünnepi ajándéku egy szép kötésű imakönyv a legkedvesebb emlékü.

Szerkesztői üzenetek.

P. G. Karácsonfalva. Panaszodik, hogy a „Székely-Udvarhely”-t, „ezt a — mint írja — szerintem nélkülözhetetlen kedves lapot” a hibás kézbesítés miatt nem járathatta. Sokat gondolkozott, mit kellene a lapok pontos kézbesítése céljából tenni. Arra a meggyőződésre jött, hogy mindaddig, míg a lapok illetéktelen felbontása és olvasása rendeltileg eltiltva nem lesz, ezek a mizériák megszűnni nem fognak. Hát a rendelet sem fölösleges épen. Azonba a törvény is világosan rendelkezik. Így pl. a Btk 367. § a szerint: „Vétséget követ el és hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő: aki másnak tulajdonát képező ingó dolgot, ha véletlenségből vagy tévedésből birtalába jutott, jogtalanul elsajátítja”. Különben a legeredményesebb szokott lenni, ha a leadó postánál minden esetben díjmentesen kiszolgál tatandó hirdaprekklamáló jegyzéket kíván és azt kitöltve, a postára adja. Ezt egyetlen esetben sem kellene mellőzni s ha egyszer-kétszer ismétli, azonnal meglátja, hogy mily pontos lesz a kézbesítés.

B. Z. E. A cikkelyt megkaptuk és alkalomadtán a közlését elkezdjük.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában. Kossuth-utca 31.

Felhívás

A székelyudvarhelyi villamosmű üzemvezető-sége felhívja a n. é. közönség b. figyelmét azon körülményre, hogy a villanyvilágítást a nem tehetősebb néposztály között is hozzáférhetővé tegye, a várossal karöltve, kellő számú jelentkező esetén, a kérdést úgy oldaná meg, hogy 1-2 lámpahelyig iparosoknak, állandó tartózkodású családoknak és kis lakásokkal bíró háztulajdonosoknak a felszerelést és egyszerű világítótestet (lámpát, izzó-égő nélkül) **ingyen** készítené el oly módon, hogy a felszerelendő, illetőleg a fél által kívánt izzó (égő) nagysága szerinti esedékes átalány (pauschal) fogyasztási összeget tartozna csak hav. n. a befizetni.

Az átalány-fogyasztás 1-1 évre szerződésileg biztosítatik az elektromos-mű által és azon fogyasztó, ki 10 éven át egy ily ingyen elkészített berendezésen megszakítás nélkül áramot használ, 10 év letelte után a berendezés saját tulajdonába megy át.

Ere vonatkozó bővebb felvilágosítással az érdeklődőknek szívesen szolgál az **üzemvezetőség** **Eötvös-utca 12. sz. alatt** levő irodája.

Eladó emeletes közház

Székelyudvarhelyt, a város legforgalmasabb központján, Kossuth-utca 16. szám alatt. Nagyon alkalmas bárminő üzletnek irodának vagy szállodának is. Bővebb felvilágosítás Balássy Ignác tulajdonostól szerezhető ugyanott.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszárművelő

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Már megnyitott Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindenemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban, női, kosztümök, tavaszi kabátok, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkben.

Új heti marhavásár Segesvárt.

Szám 597 - 1912 V. T.

Hirdetmény.

Segesvár városnak minden **csütörtökre** engedélyezett **heti marhavására** a városi képviselőtestületnek folyó évi január 12-én hozott határozata értelmében **folyó évi április hó 4-én** fog megnyitni. A vásár közvetlenül az új sertesvásárter mellett, a közbiztonság közepében tartatik meg.

Miután már a városi fogyasztás fedezetére tekintélyes számú marhák igényeltetnek és azon kívül id-geen vevők részvétele is reménylendő, a környékben levő marhatenyésztőknek kényelmes kelendő segre van alkalmuk. Mire vonatkozólag pedig megjegyzendő, hogy az idegen vevők száma annál inkább fog növekedni, minél nagyobb a felhajtás.

Segesvár, 1912. évi február 23-án
A VÁROSI TANÁCS

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszárművelők
Medgyes.

Legjobb borszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkokban. Hordókban és palackokban. Kiváló sajáttermés és vörös borkok.

Tölgyfaárverezési hirdetmény.

A vargyasi közbirtokosság ligetes legelő erdejében 36145/911. sz. Fell. és 2711/911. sz. határozattal a Backa, Hagymás, Kincsető, Gereurész, Lencsés erdejében engedélyezett, kije lölt 4087 drb 32 cm felül, mintegy 2368 m³ mü és 1260 m³ tűzi fat kivevő tölgyfa készletét 1912 évi április hó 19-én d. e. 11 órakor a közsegházán zárt írásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverezési kikiáltáson felül tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 32445 K.
Pót- és utóajánlat nem fogadjatik el.

Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgazdálkodásnál és alólírottán megtekinthetők.

Vargyas, 1912. évi márc hó 14-én.
Br. Daniel Lajos. s. k.
birtokossági elnök.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Udvarhelyvármegye Nemes Csárdjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses család-történeti adatokat tartalmaz.

10 hold tagosított külső birtok,

valamint egy közel **2 hold terjedelmű belső-ség ház,** csür és hozzátartozó gazdasági épületekkel, ugyszinten malomháznak-épült **eladó** külön lakás — Székelybethlenfalván. Bővebb érte-tsiest ad: HADNAGY LAJOS mol-nar Kadicsfalva (Udvarhelymegye)

Tanonc-felvétel. A székelyudvarhelyi villamos mű üzemvezető-ségénél egy jó házból való, 4 közép i-kolát vevzett, kifejtett testalkatu tanuló felvétetik. — Jelentkezések Székelyudvarhelyt, Eötvös utca 12 szám alatt Az üzemvezetőség.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg **hasznára lesz** Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőkinknel történő bevasarlasainál és megrendeléseimél a „SZÉKELY UDVARHELY” c. ujságot felemlí eni szíveskedjék.

1848 eredeti francia angol és amerikai toalett-modelt közöl a **BUDAPESTI BAZAR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszá-met küld a „**BUDAPESTI BAZAR**” kiadóhatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Tisztelettel van zerencsénk a n. é. városi és vidéki közönség becses tudomására adni, hogy március hó 1-én **Székelykeresztúron, a Konrad József féle házban Karres Samu építész** vezetése alatt

építési és tervezési irodát

nyitottunk. — Támaszkodva több évi bel- és külföldi e szak-mában szerzett tudásunk- és tapasztalatainkra, azon hely-zetben vagyunk, hogy bármilyen ki itelű, a magas-, mély, ut-, hid- és vízépítészetbe előforduló irodai és gyakorlat munkákat elvállalu k. Ugyszintén családi lakóházak, isko-lák, közsegházak, gazdasági épületek tervei-, költségveté-seinek elkészítését is felelősség mellett t ljesítjük. Szükség esetén pedig az **építkezésekhez** a legolcsóbb feltételi **törlesztéses kölcsönt** szerzünk.

Hivatkozunk még arra, hogy építési irodánk m gnyitása a helyi és vidéki e szakmabeli szükségre támaszkod a, célul tűzte ki magának az építészet terén ugy a városon, mint a vidéken oly építményeket létesíteni, a mely k első sorban gyakorlatilag, de esztétikai külsejűkkel is a céljuk-és mivoltuknak minden tekintetben megfeleljenek

A n. é. közönségnek malomipar vállalatunkk l szer-zett nagybecsü bizalmát ezen új vállalat alapításához is kérve, oly igérettel vagyunk, hogy megbízásaik teljesítésé-ben mindenkor a pontosság és lelkiismeretesség elvei fog-nak vezérelni.

Teljes tisztelettel:

Karres Testvérek

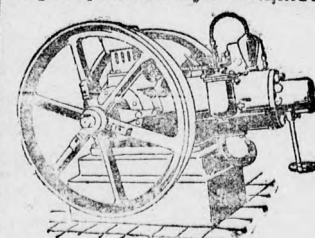
Telefon 4. sz.

építészek.

CLIMAX

nyersolajmotorok és lokomobilok 3-20 HP.

Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 ló-erőig

legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemeltetők. Üzemköltség 1-2 fill. Állandóan zavaralan üzem! — Pénzügyöri felügyelet nélkül! Egy-szerű kezelés! Sok száz gép üzemben!

Költségvetés- és árlapok díjmentesen.

Bachrich és Társa motorgyári fiók-telepe Budapest, V. ker. Szabadság tér 17a. b Tőzsde-palota.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyász-jelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villmos üzemre berendezett könyvnyomdátó és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Aspirin

vásárolunk eredeti

TABLETTÁKBAN

20 drb. K 1,20

Minden Tablettára az **ASPIRIN** szó van rábélyegezve.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

NIGRIN

(Fernolenát)

legjobb cipőkrém Mindenütt kapható! A lény vadászati kiállításán spany olcsóval kiírtottó